

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (reformare)

[COM(2016) 767 final – 2016/0382/(COD)]

(2017/C 246/09)

Raportor: **domnul Lutz RIBBE**

Coraportor: **domnul Stefan BACK**

Sesizare	Parlamentul European, 1.3.2017 Consiliul European, 6.3.2017
Temei juridic	Articolul 194 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională
Data adoptării în secțiune	11.4.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	26.4.2017
Sesiunea plenară nr.	525
Rezultatul votului	108/1/2
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) salută publicarea directivei revizuite privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile. Împreună cu alte propuneri din așa-numitul „pachet de iarnă”, propunerea privind extinderea surselor regenerabile de energie (SRE) are un rol decisiv în realizarea obiectivelor uniunii energetice europene, a obiectivelor UE în domeniul climei, precum și a obiectivului ca UE să redevină lider mondial în domeniul surselor regenerabile de energie. Până în 2030, energia din surse regenerabile ar trebui să aibă o pondere de 27 % din totalul consumului de energie.

1.2. Obiectivul de 27 % are doar o semnificație limitată, atât pentru atingerea obiectivelor din domeniul climei, cât și pentru reducerea dependenței de importuri. Obiectivul de 27 % trebuie privit în legătură cu alte măsuri de reducere a emisiilor de CO₂ (de exemplu, îmbunătățirea eficienței) și, prin urmare, ar putea fi, într-adevăr, suficient, în special în cazul în care legislația în materie de guvernanta ar determina statele membre să adopte, după caz, măsuri suplimentare. Dacă obiectivul este privit din perspectiva intenției de a ocupa poziția de lider la nivel mondial în sectorul energiei din surse regenerabile și dacă în 2030 se va ajunge fără revizuirea directivei la o pondere de 24,7 % energie din surse regenerabile din consumul total de energie, se pune în mod legitim întrebarea dacă obiectivul este suficient de ambițios.

1.3. În ciuda dispozițiilor privind planificarea și monitorizarea din sistemul propus de guvernanta a uniunii energetice, CESE își exprimă încă o dată regretul pentru absența unor obiective naționale obligatorii.

1.4. CESE este de acord, în general, cu obiectivul ca energia din surse regenerabile să fie introdusă pe piață. Indiferent dacă este vorba despre combustibili fosili, materiale nucleare sau surse regenerabile, subvenționarea permanentă nu este o opțiune, din mai multe motive.

1.5. Introducerea surselor regenerabile pe piețele energiei electrice poate funcționa doar dacă vor fi create condiții de concurență echitabile pentru toate sursele de energie. Faptul că energia din surse regenerabile are în continuare nevoie de subvenții de stat este explicabil, în mare parte, prin nivelul înalt al subvenționării producției de energie electrică din surse convenționale. Prin urmare, este esențială eliminarea denaturărilor din prezent, care afectează energia produsă din surse

regenerabile, de exemplu, prin instituirea unei combinații între impozitarea energiei și schema de comercializare a certificatelor de emisii, care să acopere toate costurile externe (a se vedea și avizul CESE „Revizuirea Directivei privind performanța energetică a clădirilor”, nepublicat încă în Jurnalul Oficial). CESE subliniază că acest lucru poate și trebuie să conducă la cel mai scăzut cu puțință cost suplimentar pentru consumatori și întreprinderi.

1.6. Noua politică energetică ar trebui să se concentreze asupra celor trei „D”: descentralizare, digitalizare și democratizare. De asemenea, sursele regenerabile de energie necesită punerea în aplicare a unei noi organizări a pieței, care să se alinieze cu structurile descentralizate de producere a energiei electrice din surse regenerabile.

1.7. CESE sprijină dezvoltarea unor structuri de piață descentralizate și inteligente, propusă de către Comisie, însă cheamă la o punere în aplicare mult mai eficientă a cerinței Comisiei de a plasa consumatorii și cetățenii în centrul politicii energetice europene. Dezvoltarea unor noi structuri de piață inteligente ar putea debloca potențialul „revoluționar” pe care îl are, potrivit Comisiei, tranziția energetică, într-un mod care să maximizeze beneficiile sociale și regionale.

1.8. CESE salută recunoașterea prosumatorului ca actor important pe noua piață energetică, care marchează un pas spre „democrația energetică” prin consolidarea rolului activ al consumatorilor – mari și mici – și al cetățenilor. Oportunitățile care le sunt oferite în propunere reprezintă, într-adevăr, un anumit progres, dar nu sunt deloc suficiente, de exemplu, în ceea ce privește un drept exercitabil de a avea acces la rețeaua de utilități publice/rețelele de electricitate și de a le utiliza. Din păcate, propunerea poate fi deci văzută doar ca un prim pas pe drumul lung către atingerea potențialului social, economic și regional real al piețelor orientate spre prosumatori.

1.9. CESE subliniază importanța creării și dezvoltării rapide a rețelilor inteligente, ca mijloc de a asigura o aprovizionare stabilă și sigură și interconectarea sectoarelor energetice prin integrarea sistemelor de transformare a energiei electrice în energie termică, a celor de transformare a energiei electrice în gaze și a vehiculelor electrice în rețea, inclusiv la nivel microeconomic, precum și de a permite tranzacții „*inter pares*” eficiente, pentru o participare deplină a prosumatorilor la piața energiei electrice, pe picior de egalitate.

1.10. Digitalizarea ar putea să le ofere prosumatorilor posibilitatea de a participa nu numai la generarea de energie electrică din surse regenerabile, ci și la comercializarea acesteia. În consecință, CESE recomandă călduros instituirea unui drept pozitiv în acest sens.

1.11. Deși în considerente este menționat potențialul surselor regenerabile de energie, printre altele al biocarburanților (inclusiv al combustibililor alternativi), pentru economia regională, acesta nu este luat în considerare în textul legislativ propriu-zis. Se remarcă lipsa unei strategii corespunzătoare de conectare a surselor regenerabile de energie cu dezvoltarea economică regională. De asemenea, textul nu menționează importanța regiunilor, orașelor și comunelor și nici a IMM-urilor, ca forțe motrice ale tranziției către energia din surse regenerabile.

1.12. Legătura care se poate face între noua politică energetică și dezvoltarea regională nu are semnificație doar pentru economia regională. Pentru sporirea nivelului de acceptare de către opinia publică, este importantă implicarea părților interesate de la nivel local în proiectele privind producția descentralizată de energie: faptul că un parc eolian este deținut de un fond internațional cu capital privat sau de actori locali ar putea să nu conteze din punct de vedere climatic sau al securității energetice, însă acest aspect este esențial pentru acceptarea de către public a parcului eolian.

1.13. Sărăcia energetică este o problemă socială, care trebuie abordată în cadrul politicii sociale. Totuși, CESE atrage atenția asupra potențialului – neexploatat până în prezent – pe care îl presupun producerea combinată de energie electrică și energie termică din surse regenerabile, economisirea energiei, deplasarea sarcinii și prosumerismul și care poate reprezenta o modalitate de a aborda această problemă. Aceasta presupune găsirea unor soluții adecvate de finanțare a investițiilor inițiale, cum ar fi fondurile sociale sau facilitățile de investiții, precum și depășirea barierelor din calea accesului la capital printr-o abordare politică sistematică. Orice cetățean și consumator din Uniune ar trebui să aibă posibilitatea de a deveni producător-consumator („prosumator”).

1.14. Titlul propunerii de directivă face referire la „promovarea” utilizării surselor regenerabile de energie, dar textul nu include niciun instrument specific de promovare. Pentru a garanta securitatea investițiilor sunt însă indispensabile norme corespunzătoare clare. Prin urmare, trebuie să existe un mecanism de sprijin dedicat, clar și precis pentru comunitățile energetice și prosumatori. În consecință, CESE solicită ca actualele norme de aplicare a ajutoarelor de stat să fie actualizate în vederea obținerii maximului de securitate juridică, pentru a atrage investiții.

1.15. CESE salută obiectivul de promovare a biocarburanților și a carburanților alternativi, însă regretă că propunerea include la acest punct dispoziții care nu sunt suficient de flexibile pentru a face posibilă o utilizare adaptată la circumstanțele locale a materiilor prime și a reziduurilor. În cazul eliminării treptate a biocombustibililor nedurabili, este necesar să se evite crearea de active depreciate (*sunken assets*).

2. Observații generale privind promovarea energiei din surse regenerabile

2.1. În opinia CESE, există patru avantaje esențiale pe care le poate aduce energia din surse regenerabile Uniunii Europene. În propunerea sa de directivă, Comisia a abordat numai două, și pe acestea prea vag uneori.

(a) *Atenuarea schimbărilor climatice*

2.2. Sursele regenerabile de energie joacă un rol decisiv în atingerea obiectivului de a obține o decarbonizare mai mult sau mai puțin completă a sistemul energetic european. Totuși, aceasta impune îndeplinirea a două condiții:

- este nevoie să se realizeze progrese semnificative privind eficiența energetică (a se vedea avizul CESE „Revizuirea Directivei privind eficiența energetică”);
- sectorul transporturilor și sectorul încălzirii și răcirii joacă un rol important în reducerea emisiilor de GES. Utilizarea energiei electrice generate 100 % din surse regenerabile va reprezenta un factor esențial în transformarea sectoarelor încălzirii și transporturilor în sectoare mai durabile. Propunerile privind racordarea la rețeaua electrică a vehiculelor electrice, reglementarea sistemelor de transformare a energiei electrice în energie termică și a celor de transformare a energiei electrice în gaze, precum și dezvoltarea de rețele inteligente sunt la fel de importante în acest context ⁽¹⁾.

(b) *Securitatea aprovizionării*

2.3. Sursele regenerabile de energie vor avea o contribuție indispensabilă la securitatea aprovizionării și vor reduce dependența de energia importată, cu condiția ca producția, utilizarea și ajustarea cererii să fie coordonate. Totuși, sunt necesare stimulente specifice în acest sens. CESE se îndoiește că schemele de sprijin pentru energia din surse regenerabile prevăzute în propunere și în propunerile de organizare a pieței energiei electrice sunt suficiente. Cel mai probabil, vor fi necesare măsuri suplimentare din cauza „problemei costului marginal zero” al energiei din surse regenerabile.

(c) *Abordarea problemei sărăciei energetice*

2.4. Curba costurilor energiei din surse regenerabile este constant descendentă; energia este acum mai ieftină decât oricând și atât de rentabilă, încât ar putea avea deja o contribuție constructivă la atenuarea sărăciei energetice. În acest sens, dezvoltarea prosumerismului este o opțiune deosebit de semnificativă. De exemplu, un studiu efectuat de Centrul Comun de Cercetare (*JRC Scientific and policy reports – Cost Maps for Unsubsidised Photovoltaic Electricity*) arată că, încă din 2014, energia electrică autogenerată din energia solară era mai ieftină decât energia electrică provenită din rețea pentru 80 % dintre europeni. Însă Comisia nu a elaborat încă o strategie adecvată pentru a utiliza această opțiune (a se vedea TEN/598).

2.5. Accesul la capital este extrem de important pentru categoriile cu venituri mai mici, cărora trebuie să li se ofere sprijinul adecvat. Nici acest aspect social nu este abordat în prezenta directivă sau la nivelul întregului „pachetului de iarnă”, deși are relevanță pentru obiectivul Comisiei de a plasa cetățenii în centrul politicii energetice, în conformitate cu articolele 17 și 21 din propunere.

⁽¹⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 151.

2.6. În acest context, CESE consideră că este oportun să examineze toate opțiunile posibile, pentru ca, în măsura în care este cu putință, să ofere tuturor cetățenilor posibilitatea de a se implica activ în „economia de energie”, ca participanți egali pe piață. Aceasta include, de asemenea, punerea la dispoziție a finanțării prin Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) sau prin orice altă facilitare de investiții creată special pentru instalații mici și microinstalații. În cazul în care ar avea acces la capital pentru instalații descentralizate de energie din surse regenerabile, consumatorii cu venituri mici ar putea deveni prosumatori. Prin contorizarea netă, astfel cum se practică în unele state membre, printre care și Italia, Țările de Jos, Belgia (Valonia), Polonia sau Slovenia, este posibilă acordarea unei înlesniri financiare directe, care ar putea ameliora problema sărăciei energetice.

(d) Valoarea adăugată regională

2.7. Sursele regenerabile sunt, prin natura lor, resurse regionale pe care, în prezent, din punct de vedere tehnic, le poate utiliza oricine. Acest lucru este deosebit de important în regiunile cu infrastructuri deficitare, unde trebuie dezvoltate oportunități noi de creare a valorii adăugate, iar Comisia menționează acest avantaj, pe bună dreptate, în mai multe rânduri, în cadrul considerentelor.

2.8. Crearea de valoare adăugată la nivel regional înseamnă însă ca părțile interesate de la nivel local și regional să fie incluse cu bună știință, în mod strategic, în procesele economice și să li se ofere posibilitatea de a le modela și, prin urmare, de a participa la evoluțiile economice. Un efect secundar pozitiv al acestui demers îl reprezintă nu numai nivelul mai ridicat de acceptare a infrastructurii necesare, dar și cofinanțarea acesteia.

2.9. Cu toate acestea, Comitetul regretă lipsa unei strategii clare cu privire la corelarea dezvoltării regionale cu cea a surselor regenerabile de energie. Statele membre ar fi trebuit să elaboreze astfel de strategii în urma adoptării vechii directive, dar acest lucru nu s-a întâmplat.

3. Observații generale cu privire la propunerea de directivă

3.1. CESE a salutat în mod constant eforturile Comisiei de a încerca să readucă UE în poziția de lider mondial în domeniul energiilor din surse regenerabile. Într-adevăr, multe propuneri merg în direcția cea bună (cum ar fi previzibilitatea schemelor de sprijin, inclusiv excluderea măsurilor retroactive); există însă riscul ca următoarele trei deficiențe fundamentale să interfereze în continuare cu dezvoltarea energiei din surse regenerabile.

(a) Caracterul adecvat al instrumentelor de sprijin

3.2. Directiva propusă se bazează pe obiectivele stabilite în cadrul Consiliului European din octombrie 2014 și actualizează vechiul obiectiv de a se obține un consum final de 20 %, până în 2020, ridicându-l la 27 % până în 2030, adică o creștere de mai puțin de un punct procentual pe an. Fără revizuirea directivei, ponderea energiei din surse regenerabile va reprezenta în 2030 24,7 % din consumul total, așa încât se va urmări generarea unui plus de 2,3 %.

3.3. Acest ritm de creștere lent ar putea însemna însă că, între 2030 și 2050, ar fi necesară o creștere exponențială a utilizării surselor regenerabile, dacă se dorește îndeplinirea obiectivelor din Perspectiva energetică 2050 [COM(2011) 885 final]. Măsurile necesare ar putea include costuri economice suplimentare. În orice caz, dezvoltarea surselor de energie regenerabile ar trebui monitorizată îndeaproape, pentru a se putea interveni cu măsuri corective cât mai timpuriu și în modul cel mai eficient din punctul de vedere al costurilor.

3.4. În evaluarea impactului care însoțește propunerea [SWD(2016) 418 final] s-a ajuns la concluzia că, cel puțin până în 2030, sunt necesare scheme de sprijin într-un cadru de reglementare stabil. Prin urmare, CESE consideră că propunerea de directivă ar trebui, de asemenea, să definească o schemă de sprijin clară, care să fie implementată rapid și eficient. Dar această schemă lipsește.

3.5. Sistemul de „implementare” a schemelor de sprijin este de responsabilitatea statelor membre, care trebuie să acționeze în conformitate cu normele UE privind ajutoarele de stat. Cu toate acestea, actuala legislație a UE privind ajutoarele de stat este extrem de restrictivă, fiind urgent necesar să fie modificată.

3.6. Actuala legislație a UE privind ajutoarele de stat a condus, printre altele, la reducerea drastică a unor instrumente de sprijin care s-au dovedit a fi eficace în trecut, cum ar fi accesul prioritar la rețea și contorizarea netă, instrumente utilizate intens de către participanții mici și noi de pe piață. Noi instrumente, cum ar fi procedurile de ofertare, reprezintă uneori obstacole aproape insurmontabile pentru prosumatori, comunități energetice și alți actori de pe piață.

3.7. Schemele de sprijin prevăzute în propunere sunt în principal legate de structura pieței și de unele dispoziții generale privind necesitatea unor „măsuri de sprijin stabile în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat”. Însă aceste măsuri nu sunt suficiente. CESE consideră important să se revizuiască în regim de urgență: (a) Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare al Comisiei [Regulamentul (CE) nr. 800/2008]; și (b) orientările actuale privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020, pentru a se asigura compatibilitatea cu obiectivele propunerii, în special în ceea ce privește nevoile prosumatorilor și ale IMM-urilor.

3.8. Astfel, trebuie să fie extinsă, de exemplu, derogarea pentru proiecte mici (punctele 125 și 127 din Orientările privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie), iar valorile corespunzătoare – să fie menționate în Directiva privind energia din surse regenerabile, cu scopul de a se asigura claritate absolută.

3.9. CESE are îndoieli cu privire la eficiența introducerii cotelor legate de accesul la schemele de sprijin pentru instalațiile din alte state membre, în special în contextul obiectivului de a promova energia regenerabilă descentralizată și dezvoltarea economică regională.

(b) Denaturările pieței împiedică utilizarea surselor regenerabile de energie

3.10. Mesajul „pachetului de iarnă”, în ansamblu, nu putea fi mai clar: filosofia Comisiei este că, de acum înainte, va trebui ca sursele regenerabile de energie să se adapteze condițiilor pieței cât mai repede cu putință. Aceasta este o abordare bine-venită în esență, dar problematică, atât timp cât nu sunt corectate două denaturări fundamentale ale pieței. În primul rând, există încă: (a) ajutoare de stat directe pentru centralele care produc energie electrică pe bază de combustibili fosili; în plus, (b) internalizarea costurilor externe este absolut insuficientă. Prin urmare, energia electrică generată în centrale pe bază de combustibili fosili și alte forme de energie obținute din resurse fosile sunt favorizate în mod sistematic în raport cu energia din surse regenerabile, care generează costuri externe foarte mici sau nule. Fondul Monetar Internațional estimează că subvențiile globale pentru energie „murdară” se ridică la 5,3 mii de miliarde USD pe an; cifra calculată pentru UE este de 330 de miliarde USD pe an.

3.11. Deși denaturările pieței, care afectează energia din surse regenerabile, sunt cunoscute de ani de zile și în pofida promisiunilor de a pune capăt acestor condiții inegale, măsurile luate în acest sens sunt insuficiente; acesta este cel mai mare neajuns cu care se confruntă energia din surse regenerabile și care trebuie îndreptat!

3.12. Pe de altă parte, în mod ciudat, au existat recent critici potrivit cărora presupusele denaturări ale pieței ar fi cauzate de sprijinul acordat energiei din surse regenerabile. Aceste afirmații sunt inexacte. Necesitatea de a sprijini în continuare producția de energie din surse regenerabile este în mare măsură o consecință a subvenționării producției de energie convențională. Cu alte cuvinte, dacă nu s-ar mai acorda subvenții pentru generarea de energie în centrale pe bază de combustibili fosili, asigurându-se astfel un mediu concurențial echitabil real, o mare parte a sprijinului acordat pentru energia din surse regenerabile ar deveni inutilă. CESE își reafirmă poziția că trebuie create condiții de concurență echitabile, inclusiv cu ajutorul unor instrumente de piață, pentru a reduce denaturarea pieței și a nu mai dezavantaja energia din surse regenerabile (a se vedea avizul CESE „Revizuirea Directivei privind performanța energetică a clădirilor”).

(c) Piața actuală a energiei electrice este inadecvată pentru sursele regenerabile de energie

3.13. Vechea industrie energetică se caracterizează printr-un număr relativ mic de unități de generare, fiecare având o capacitate mare. În schimb, un sistem energetic modelat de energia din surse regenerabile se caracterizează prin capacități de producție mai reduse și descentralizate.

3.14. CESE și-a exprimat deja punctul de vedere cu privire la posibilele concepte noi pentru organizarea tranzacționării energiei electrice în sisteme descentralizate, inclusiv prin „abordarea celulară” ⁽²⁾. Acestea se bazează pe principiul conform căruia și participanții de mici dimensiuni de pe piață ar trebui să poată comunica direct între ei și să tranzacționeze energie. Prin urmare, este vorba nu numai despre îmbunătățirea opțiunilor de producție, ci și despre participarea la tranzacțiile comerciale.

3.15. Astfel de tranzacții „*inter pares*” ar permite participarea unor segmente largi ale societății, nu numai la generare și autoconsum, ci și la gestionarea activă a unităților de producere a energiei de dimensiuni mai mici și de nivel regional, deschizând calea unor noi oportunități de a genera valoare adăugată. Aceasta include și interconectarea sectoarelor, deoarece, în numeroase cazuri, energia termică și cea necesară pentru mobilitate sunt mărfuri de origine locală, produse și consumate în cantități mici.

3.16. CESE subliniază că, din cauza obstacolelor administrative și a lacunelor de reglementare în general, în multe state membre nu sunt posibile în prezent tranzacțiile „*inter pares*”. Situația ar trebui să se schimbe odată cu prezenta propunere de directivă și cu propunerea privind organizarea pieței energiei electrice, dar CESE consideră că există încă deficiențe majore în ambele propuneri.

3.17. Deschiderea piețelor energiei electrice către tranzacțiile „*inter pares*” în întreaga UE ar contribui la deblocarea potențialului social și economic enorm al surselor regenerabile de energie. Neacordând atenție acestui punct și neținând seama de obstacolele practice cum ar fi limitele aplicabile comerțului cu energie, Comisia pierde o mare șansă de a plasa în special cetățenii, prosumatorii mari și mici și IMM-urile din UE pe o poziție mult mai bună pe piața energiei electrice, de a permite entităților mai mari să exporte „soluții energetice” către piețe din afara Europei și, în general, de a îmbunătăți în mod clar gradul de acceptare a tranziției energetice de către societate.

4. Observații specifice referitoare la textul directivei

(a) Absența obiectivelor naționale obligatorii

4.1. Comitetul își reiterează criticile ⁽³⁾ potrivit cărora, spre deosebire de directiva din 2009, noua directivă nu prevede niciun obiectiv național cu caracter obligatoriu. CESE are în continuare îndoieli cu privire la capacitatea procesului de guvernare planificat de a „motiva” acele state membre care se opun caracterului obligatoriu al obiectivelor naționale, astfel încât să devină mai proactive. Propunerea nu include nicio dispoziție privind crearea unui instrument concret, care să intervină în cazul în care nu s-ar atinge obiectivul de 27 % (a se vedea avizul CESE „Guvernanța uniunii energetice”). Pe de altă parte, CESE recunoaște responsabilitatea colectivă stabilită la articolul 3 din propunere întrucât, în conformitate cu regulamentul de guvernare propus, sunt prevăzute sancțiuni financiare dacă aceste obiective nu sunt îndeplinite în mod colectiv în planurile energetice și climatice naționale. Rămâne totuși neclar modul în care ar putea fi realizat acest lucru.

(b) Absența strategiilor pentru dezvoltare regională

4.2. În opinia CESE, Comisia nu recunoaște importanța participării active a părților interesate de la nivel local și regional, atât din perspectiva acceptării politicilor puse în aplicare, cât și a consecințele economice regionale. Creșterea prognozată a e-mobilității, chiar neînsoțită de alte măsuri, va deschide oportunități uriașe pentru economia regională, cu condiția ca dezvoltarea necesară a infrastructurii de generare și de distribuție să se axeze constant pe modele de operare descentralizate ⁽⁴⁾.

4.3. Acest lucru ar promova în continuare obiectivul de a ieftini cât mai mult posibil utilizarea surselor regenerabile de energie pentru contribuabili și consumatori. Totuși, aceasta trebuie să se bazeze nu numai pe prețurile energiei electrice, ci și pe o perspectivă economică națională și regională globală. De exemplu, ar trebui să fie luat în considerare aspectul creării de noi locuri de muncă la nivel regional (a se vedea considerentul 49). Comitetul subliniază tendința multor state membre, de până în prezent: (a) de a impune sarcini inutile și nejustificate asupra energiei generate și consumate la nivel local; și (b) de a nu lua în considerare deloc aspectele regionale.

4.4. Mai mult decât atât, în cea mai mare parte a reglementărilor statelor membre nu se ține seama de costurile de rețea și de sistem. CESE are convingerea că soluțiile descentralizate reduc în cele din urmă costurile de rețea și de sistem, și, în acest context, este de acord cu punctul de vedere exprimat de Comisie în considerentul 52.

⁽²⁾ JO C 82, 3.3.2016, p. 13 și JO C 34, 2.2.2017, p. 78.

⁽³⁾ JO C 291, 4.9.2015, p. 8.

⁽⁴⁾ JO C 34, 2.2.2017, p. 78.

4.5. Considerentul a fost preluat din Directiva 2009/28/CE, fără ca aceasta să determine în ultimii ani statele membre să elaboreze strategii regionale specifice corespunzătoare. CESE a constatat (a se vedea studiul Schimbarea viitorului energetic: societatea civilă ca actor principal în producția de energie – Rolul societății civile în punerea în aplicare a Directivei UE privind energia din surse regenerabile) că regulamentele și programele de sprijin din multe state membre nu fac referire la aspectele locale și regionale și că multe guverne și administrații naționale chiar citează legislația europeană pentru a justifica acest lucru. Prin urmare, este necesar un grad mai mare de specificitate în acest sens. Deși creează condiții formale pentru descentralizare și dezvoltare regională, propunerea nu conține nicio obligație de a pune în aplicare o strategie coerentă în acest sens. În opinia CESE, enunțarea unor principii fără temei juridic suficient nu reprezintă un mod eficient de a legisla.

4.6. Pentru a clarifica mai bine considerentul 49, Comisia ar trebui să precizeze în textul legislativ ce se înțelege prin afirmația „prin urmare, Comisia și statele membre ar trebui să sprijine măsurile de dezvoltare naționale și regionale [...] și să promoveze utilizarea fondurilor structurale în acest domeniu”. Rămâne vag și conținutul considerentului 50, în care se afirmă: „[...] este necesar să se țină cont de impactul pozitiv asupra posibilităților de dezvoltare regionale și locale, asupra posibilităților de export, asupra coeziunii sociale și încadrării în muncă, în special în privința întreprinderilor mici și mijlocii, precum și a producătorilor de energie independenți.” În sfârșit, la considerentul 52 „[...] să se permită dezvoltarea tehnologiilor descentralizate în domeniul energiei din surse regenerabile în condiții nediscriminatorii și fără a împiedica finanțarea investițiilor în infrastructură”, CESE salută promovarea conceptului descentralizării, dar consideră că și aici este nevoie în continuare de clarificări și formulări mai concrete.

(c) Necesitatea de a se stabili norme mai clare pentru drepturile „prosumatorilor” și ale consumatorilor

4.7. Un aspect pozitiv este acela că noțiuni precum „încălzire centralizată”, „consumator autonom de energie din surse regenerabile”, „autoconsum de energie din surse regenerabile”, „IMM” și „energie produsă în cadrul comunității” (articolul 21) sunt măcar parțial definite și, prin urmare, recunoscute ca noțiuni juridice relevante pentru politica energetică și pentru reglementare. În trecut, lipsa de claritate a terminologiei a condus la incertitudini semnificative pentru investiții. Există însă două probleme. Pe de o parte, nu există încă o definiție clară a prosumerismului și definițiile propuse în „pachetul de iarnă” nu sunt aplicate în mod consecvent. Pe de altă parte, substanța juridică a directivei nu este în măsură să permită punerea efectivă în aplicare a acestor concepte. Efectul acestor norme depinde de o punere în aplicare eficace. CESE regretă faptul că Comisia nu propune o orientare clară privind punerea în aplicare.

4.8. În ceea ce privește problema consumatorilor propriei energii din surse regenerabile:

- CESE salută dispozițiile privind consumatorii autonomi de la articolul 21 alineatele (1)–(3). Totuși, aceste reglementări ar putea rămâne ineficace în cazul în care articolul nu explică pe larg sensul afirmației potrivit căreia consumatorii „au dreptul să folosească pentru consumul propriu și să vândă [...] excesul producției de energie electrică din surse regenerabile fără a face obiectul unor proceduri și taxe disproporționate care nu reflectă costurile”. Trimiterea la drepturile acestora în calitate de consumatori ar trebui să fie completată de o trimitere la capitolul III din directiva propusă privind piața internă a energiei electrice, în care să se prevadă în mod concret drepturile specifice ale consumatorilor de energie care consumă producția proprie de energie electrică și modul în care aceștia le pot exercita, inclusiv dreptul de a se angaja în tranzacții *inter pares*.
- Comisia ar trebui, de exemplu, să clarifice și condițiile și situațiile în care autoconsumul de energie electrică fără utilizarea infrastructurii este prevăzut a fi scutit de taxe și impozite, așa cum se întâmplă în cazul autoconsumului de căldură.
- Dispoziția potrivit căreia, în anumite condiții, consumatorii autonomi nu ar trebui tratați la fel ca furnizorii de energie convențională merge în direcția bună, însă trebuie să fie clarificată. Mai întâi, „autoconsumul” și „furnizarea” sunt două lucruri diferite. Propunerea de directivă stabilește limite prea reduse. Pe baza unor modele de afaceri reale – coroborate cu dispozițiile pentru proiecte mici de la punctele 125 și 127 din normele actuale privind ajutoarele de stat – limitele adecvate ar fi de 20 MWh (6 000 MWh în cazul energiei eoliene) pentru gospodării și 1 000 MWh (36 000 MWh în cazul energiei eoliene) – pentru persoanele juridice.
- Dispoziția potrivit căreia consumatorii propriei energii ar trebui să fie remunerați la valoarea pieței pentru energia electrică pe care o introduc în rețea presupune o definiție a termenului „valoare de piață”. Nu este adecvat ca aceasta să fie stabilită pe baza nivelului de preț de pe piața angro, atât timp cât piața este denaturată de subvențiile pentru producția de energie pe bază de combustibili fosili. În plus, remunerarea ar trebui să țină seama de situația sistemului în general (inclusiv gradul de utilizare a rețelei), astfel încât să stimuleze consumatorii autonomi să stocheze în mod sistematic energia sau să deplaseze sarcina.

CESE salută propunerea de la alineatul (2), care reglementează alimentarea clădirilor individuale, întrucât ar elimina o nedreptate profundă, ce a existat ani de zile.

4.9. În ceea ce privește autorizațiile și cerințele administrative, CESE remarcă faptul că, la articolele 15 și 16, intenția este, în esență, corectă, însă textul propus prezintă o serie de probleme. În primul rând, expresia „dispozitive descentralizate” de la articolul 15 alineatul (1) litera (d) este prea vagă și trebuie să fie mai precis definită. Pe de altă parte, statele membre nu reușesc de regulă să pună pe picior de egalitate producătorii de energie de tip cetățenesc și marii actori de pe piață, iar aceasta – din cauza modului în care interpretează normele privind ajutoarele de stat. Prin urmare, această poziție de egalitate nu va fi atinsă până când normele privind proiectele mici, consumul autonom și prosumerismul nu sunt clarificate. Comisia trebuie să ia urgent măsuri în acest sens. În al treilea rând, propunerile de la articolele 15 și 16 se referă numai la producție. Pentru a avea acces deplin la piață și, mai presus de toate, pentru a fi în măsură să efectueze tranzacții *inter pares*, jucătorii mici de pe piață, cum ar fi comunitățile energetice, au nevoie de proceduri simplificate pentru stocarea, tranzacționarea și consumul autonom de energie electrică.

4.10. În ceea ce privește garanțiile de origine (GO), articolul 19 din propunere nu reflectă în mod adecvat eșecul pieței existente. Deși propunerea dorește ca alegerea consumatorului să stimuleze dezvoltarea capacităților energetice bazate pe surse regenerabile, legislația europeană actuală permite apariția unor oferte înșelătoare de „energie electrică ecologică”. Furnizorii pot utiliza GO pentru a construi o fațadă ecologică, în timp ce continuă să genereze, să cumpere și să vândă energie electrică din surse neregenerabile. Legislația viitoare a UE ar trebui să impună autorităților naționale de reglementare să stabilească cerințe obligatorii pentru toți participanții de pe piață care oferă tarife pentru „energia electrică ecologică”. Furnizorii ar trebui să justifice beneficiul suplimentar, din punctul de vedere al mediului, al acestor tarife. Cu toate acestea, propunerea Comisiei ar putea spori confuzia consumatorilor, iar oferta excedentară de GO ar crește. În plus, cooperativele prosumatorilor care vând energia electrică direct ar trebui exceptate de la obligația de a indica originea, întrucât locul de origine poate fi identificat în mod clar din statutul său de energie de tip cetățenesc sau generată în contextul prosumerismului.

(d) Obiective mai ambițioase și mai multă flexibilitate pentru combustibilii de origine biologică și combustibilii alternativi

Biocombustibilii

4.11. CESE consideră că abordarea privind biocarburanții prezentată în propunere este prea rigidă. Obiectivul de a nu afecta producția de alimente trebuie respectat, dar totodată este important să se permită utilizarea optimă a resurselor disponibile. Prin urmare, CESE își menține punctul de vedere potrivit căruia trebuie dezvoltați biocarburanți care să nu provină din produse agricole sau dintr-o utilizare a terenului care să afecteze producția de alimente, ci din alte surse, cum ar fi produsele reziduale, produsele secundare și deșeurile, inclusiv din silvicultură (a se vedea avizul CESE „Decarbonizarea transporturilor”) ⁽⁵⁾. De asemenea, CESE subliniază că toate măsurile de eliminare treptată ar trebui aplicate astfel încât să se evite activele depreciate.

4.12. În avizul său „Schimbarea indirectă a utilizării terenurilor (ILUC)/Biocombustibili” ⁽⁶⁾ din 17 aprilie 2013, CESE a întrebat care ar fi contribuția cantitativă a „biocarburanților avansați” și care ar fi costurile. Încă nu s-a primit niciun răspuns la aceste întrebări.

4.13. De asemenea, CESE a subliniat faptul că o creștere a gradului de cultivare și de utilizare a plantelor oleaginoase, ca parte a unei agriculturi deosebit de durabile (și anume, culturi mixte), ar putea conduce la apariția unor aplicații foarte utile, cum ar fi utilizarea de utilaje agricole și forestiere. Totuși, acesta este un alt domeniu pentru care Comisia nu pare să aibă deocamdată o strategie adecvată; propunerea de directivă nu rezolvă problema.

4.14. CESE consideră că este important să existe o anumită flexibilitate în gestionarea reducerii consumului de biocombustibili, combustibili lichizi de origine biologică, inclusiv din biomasă, obținuți din culturi alimentare sau furajere, cu condiția ca acestea să îndeplinească criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 27 din propunere.

4.15. CESE sprijină cu fermitate cerințele prevăzute la articolul 26 alineatul (5), astfel încât să se asigure exploatarea durabilă a pădurilor. CESE recomandă ca definiția „permisului de recoltare” de la articolul 2 litera (jj) să fie reformulată, pentru a include toate formele de autorizații legal valabile de recoltare a biomasei forestiere.

⁽⁵⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

⁽⁶⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 56.

Electromobilitatea

4.16. Cotele stabilite în directivă pentru carburanții alternativi nu țin seama în mod adecvat de potențialul major de creștere a electromobilității. Având în vedere creșterea rapidă a ponderii energiei din surse regenerabile în producția de energie electrică, electromobilitatea devine necesară și pentru că oferă flexibilitate și, dacă este pusă în aplicare în mod corespunzător din punct de vedere strategic, poate juca un rol major în dezvoltarea structurilor de prosumatori.

4.17. În afară de cota stabilită pentru carburanții alternativi, inclusiv din motive de politică industrială și regională și cu scopul de a pune capăt dependenței energetice a Europei, pentru ponderea electromobilității care utilizează energie electrică produsă din surse regenerabile, ar putea fi posibil un obiectiv de 10-20 % până în 2030. De asemenea, este important ca criteriile de durabilitate prevăzute la articolul 27, referitoare la ponderea maximă a energiei din surse regenerabile în consumul final de energie, să se aplice și sectorului transporturilor, pentru a se evita restricțiile excesive asupra utilizării biocarburanților în acest sector.

(e) *Noi impulsuri pentru energia din surse regenerabile în sectorul termoficării și al încălzirii centralizate*

Gaze și energie termică

4.18. Propunerea de la articolul 23, de a crește ponderea surselor regenerabile de energie în sectorul încălzirii și răcirii cu cel puțin un punct procentual în fiecare stat membru, este insuficientă. Pentru a atinge obiectivele climatice, trebuie propuse valori semnificativ mai mari.

4.19. Cerința de la articolul 20 alineatul (1) de evaluare a necesității de a extinde infrastructura rețelei de gaze pentru a facilita integrarea gazelor provenite din surse regenerabile de energie este logică, dar trebuie să se țină seama de faptul că gazul este, de asemenea, un combustibil fosil finit. Se face referire, în această privință, la avizul „Securitatea aprovizionării cu gaze naturale” ⁽⁷⁾. La momentul stabilirii criteriilor de evaluare, trebuie să se asigure că aspectul interconectării sectoarelor este luat în considerare.

4.20. Comitetul salută propunerea de consolidare a conceptelor de încălzire centralizată, de la articolul 20 alineatul (3) și de la articolul 24, deoarece acestea sunt metode importante de dezvoltare a interconectării sectoarelor, de abordare a sărăciei energetice și de stimulare a economiei regionale. În același timp, CESE constată că, în contextul legislației UE în vigoare, soluțiile urbane și regionale integrate eșuează de multe ori din cauza reglementărilor naționale.

Bruxelles, 26 aprilie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

⁽⁷⁾ JO C 487, 28.12.2016, p. 70.